

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศที่กำลังพัฒนาจำเป็นต้องนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด และเป็นที่ยอมรับกันว่าทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุดก็คือมนุษย์นั่นเอง ดังมีคำกล่าวไว้ว่า "ประเทศใดมีประชากรที่มีคุณภาพ ย่อมสามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว" ทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาประเทศซึ่งพระราชวรมณี (2529) ได้ให้แนวคิดที่มนุษย์เป็นสัตว์ที่สามารถฝึกได้ ดังนั้นในการที่จะพัฒนามนุษย์ให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และสังคมจะต้องใช้กระบวนการทางการศึกษานั้นเอง

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่จัดการศึกษาระดับต่าง ๆ ให้เป็นไปตามปรัชญาและจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2520)

สำหรับการศึกษาในระดับมัศึกษานั้น นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการผลิตกำลังคนในระดับกลาง ซึ่งเป็นที่ต้องการมากต่อการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งให้เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2520) ดังที่พนัส (2521) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการศึกษาในระดับมัศึกษามีความสำคัญมาก เพราะนักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับนี้เป็นวัยที่กำลังพัฒนา ทั้งทางด้านร่างกายและสติปัญญาเกือบถึงขีดสูงสุด พร้อมทั้งจะเป็นกำลังของชาติต่อไป เพื่อเป็นรากฐานในการประกอบอาชีพการงานตามควรแก่อัตภาพของแต่ละบุคคล การจัดการศึกษาระดับนี้จึงมุ่งเน้นทั้งทางด้านวิชาการ และวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ที่กล่าวว่า มุ่งที่จะพัฒนาคุณภาพของพลเมือง โดยเน้นให้มีคุณธรรม จริยธรรม ปัญญาและมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ ตลอดจนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถพึ่งตนเอง และดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข (แสวง, 2534)

จังหวัดขอนแก่นมีโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นจำนวนมาก ทั้งโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รวมถึงโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาที่ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษา โดยพบว่ามียุทธศาสตร์จำนวนมากที่มาสสมัครเรียนในแต่ละปี และในปีการศึกษา 2538 ที่ผ่านมามีนักเรียนที่มาสสมัครสอบเข้าศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นถึง 1,680 คน (ฝ่ายวิชาการสาธิตมัธยม, 2538) แต่ทางโรงเรียนสามารถรับได้เต็มที่จำนวนทั้งสิ้น 138 คน จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ามียุทธศาสตร์ให้ความสนใจที่จะเลือก

เข้าศึกษาต่อโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) เป็นจำนวนมาก

การที่มีนักเรียนมาสมัครสอบเข้าศึกษาต่อเป็นจำนวนมากนั้น น่าจะมีมูลเหตุจูงใจบางประการ เพราะพฤติกรรมหรือการกระทำของมนุษย์ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ (Motive) และความสามารถ (Ability) หรืออาจกล่าวได้ว่าแรงจูงใจ และความสามารถเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ที่สำคัญ (สุธารัตน์, 2538)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1) ศึกษาแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในด้านเหตุผลส่วนตัว ด้านสถาบัน ด้านอิทธิพล การชักจูงจากบุคคลและสื่อ ด้านบุคลากร และด้านการเรียนการสอน

1.2.2) จัดลำดับความสำคัญของแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในแต่ละด้านที่ทำการวิจัย

1.2.3) เปรียบเทียบแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างเพศชายและเพศหญิง

1.3 สมมติฐานในการวิจัย

1.3.1) นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1) ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 138 คน ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)

1.4.2) ตัวแปรที่ทำการศึกษา

1.4.2.1) ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น

ก. เพศชาย

ข. เพศหญิง

1.4.2.2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ แรงจูงใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการเลือกเข้าศึกษาต่อ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

- ก. ด้านเหตุผลส่วนตัว
- ข. ด้านสถาบัน
- ค. ด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลและสื่อ
- ง. ด้านบุคลากร
- จ. ด้านการเรียนการสอน

1.5. นิยามปฏิบัติการ

1.5.1) นักเรียน หมายถึง นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2538

1.5.2) แรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อ หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งระดับของแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อ ใช้เกณฑ์การแปลความดังนี้

ค่าตัวกลางเลขคณิต ($\bar{X}$) ระหว่าง 1.00-1.66 หมายถึง มีระดับแรงจูงใจต่ำ

ค่าตัวกลางเลขคณิต ($\bar{X}$) ระหว่าง 1.67-2.33 หมายถึง มีระดับแรงจูงใจปานกลาง

ค่าตัวกลางเลขคณิต ($\bar{X}$) ระหว่าง 2.34-3.00 หมายถึง มีระดับแรงจูงใจสูง

1.5.3) แรงจูงใจด้านเหตุผลส่วนตัว หมายถึง ความต้องการ ความสนใจ ความพึงพอใจ หรือความจำเป็นต่าง ๆ ของนักเรียน ที่ทำให้ตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ

1.5.4) แรงจูงใจด้านสถาบัน หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดจากการมีเกียรติยศชื่อเสียงในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ความสะดวกที่จะเข้าเรียน ตลอดจนความผูกพันที่มีต่อโรงเรียน ที่เป็นแรงผลักดันให้นักเรียนเลือกเข้าศึกษาต่อ

1.5.5) แรงจูงใจด้านอิทธิพลการชักจูงจากบุคคลและสื่อ หมายถึง การส่งเสริม การชี้แนะจากบุคคลและสื่อต่าง ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้นักเรียนตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ

1.5.6) แรงจูงใจด้านบุคลากร หมายถึง ความประทับใจ ความรัก ความชอบ ความพึงพอใจในบุคลากรที่ทำการสอนในโรงเรียน ตลอดจนความผูกพันระหว่างนักเรียนกับบุคลากร อันเป็นเหตุให้นักเรียนตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ

1.5.7) แรงจูงใจด้านการเรียนการสอน หมายถึง ความประทับใจ ความพึงพอใจ ความชอบในวิธีการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน อันเป็นเหตุให้นักเรียนตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อ

1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1) ทำให้ทราบถึงลำดับความสำคัญของแรงจูงใจในการเลือกเข้าศึกษาต่อโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ว่ามีลักษณะความโน้มเอียงไปในด้านใด เพื่อจะได้พัฒนา ส่งเสริม ปรับปรุง ให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการศึกษาเล่าเรียนมากยิ่งขึ้น

1.6.2) ผลของการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ แรงจูงใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในการเลือกเข้าศึกษาต่อโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง